

Komunikace poplatníka se správcem daně v době mimořádné situace

V. Šmejkal (IFA ČR), K. Šimek (MFČR)

16. března 2021

Úvod

- Význam problematiky
- Různé dimenze komunikace
 - Obligatorní / fakultativní
 - Distanční / prezenční
 - Formální / neformální
 - Kontradiktorní (ústní jednání) / Dokumentační (přístup ke spisu)

I. Komunikace distanční

a) Komunikace elektronická

Poplatník směrem ke správci daně

- Změny v době mimořádné situace
 - Roste význam e-mailu jakožto široce dostupné distanční komunikační platformy
 - Speciální režim v zákonech o kompenzačním bonusu – připuštěno e-mailové podání autorizované elektronickou kopií vlastnoručního podpisu (nejčastěji využitá forma)
- Formy: elektronické podání (datová schránka, daňový portál, e-mail se zaručeným podpisem, e-mail bez zaručeného podpisu)
 - Judikatura vyložila pojem *elektronická adresa podatelny*, čímž naměřovala aplikační praxi orgánů Finanční správy ČR směrem k akceptaci e-mailu (postupný proces závislý na technické připravenosti)

I. Komunikace distanční

a) Komunikace elektronická

Správce daně směrem k poplatníkovi

- Změny v době mimořádné situace
 - Roste význam *neadresné komunikace*, která je využívána pro sdělení aktuálních dopadů mimořádné situace
 - Specifickým případem je sdělování rozhodnutí o prominutí daně nebo jejího příslušenství (zveřejnění ve Finančním zpravodaji)
- Formy:
 - *adresná komunikace*: doručování (datová schránka), vyrozumívání (datová schránka, e-mail, telefon), neformální komunikace (e-mail, telefon)
 - *neadresná komunikace*: webové stránky, úřední deska, Finanční zpravodaj

I. Komunikace distanční

b) Komunikace analogová

Poplatník směrem ke správci daně

- Změny v době mimořádné situace
 - Omezení podatelen, zavedení post boxů
- Formy: podání poštou, podání podatelnou správce daně, podání post boxem

Správce daně směrem k poplatníkovi

- Beze změny v době mimořádné situace
- Formy: poštovní zásilka, zásilka doručená úřední osobou

II. Komunikace prezenční

a) *Obecná východiska*

- Mimořádná situace nesmí být využita pro nárůst libovůle při posuzování konkrétních situací
 - přípuštění / nepřipuštění jednání
 - přípuštění / nepřipuštění distančního substitutu apod.
- Diskrece musí být odůvodněná a přezkoumatelná
 - nepřestávají platit základní zásady a principy (rovnost, vstřícnost, šetření práv jednotlivce, přiměřenost, vzájemná spolupráce apod.)
- Nedostatky v neadresné komunikaci úřadu nemají být přičítány k tíži jednotlivce
 - typicky existence protichůdných či neaktualizovaných informací zveřejněných na oficiálních platformách pro neadresnou komunikaci

II. Komunikace prezenční

b) *Protokolované jednání*

Jednání se správcem daně

- Změny v době mimořádné situace
 - Menší kvantita jednání, omezení úředních hodin

Ústní podání

- Změny v době mimořádné situace
 - Omezení podatelen, menší kvantita jednání, při nichž lze využít

Nahlížení do spisu

- Změny v době mimořádné situace
 - Omezení úředních hodin, roste význam doručení kopie požadovaného dokumentu

II. Komunikace prezenční

c) Úřední záznam

Tam, kde nedochází k sepsání protokolu

- Změny v době mimořádné situace
 - Může docházet k nárůstu situací, kdy je upřednostněn úřední záznam před protokolem
 - Jde o aplikaci diskreční pravomoci – musí být odůvodněná a přezkoumatelná
- Příklady jednání, kde je volba mezi protokolem a úředním záznamem:
 - Nahlížení do spisu
 - Místní šetření
 - Vysvětlení
 - Postup k odstranění pochybností

Závěr

- Mimořádná situace jakožto příležitost k modernizaci a elektronizaci procesních postupů
 - nárůst významu distanční komunikace a rozšiřování jejích forem (např. videokonferenční hovor)
 - hledání vhodných substitutů tradičních forem komunikace
- Zachování „lidské dimenze řízení“
 - limity práva poplatníka na ústní jednání a osobní kontakt se správcem daně
 - *při volbě mezi osobním kontaktem a korespondenční formou by měla být reflektována preference kontrolované osoby (není nutné ji vždy akceptovat, ale nelze ji bezdůvodně opomenout)*
 - hledání proporce - sociální, právní i politická otázka